

کارآفرینی؛ مولودی در حال تکامل

مرکز کارآفرینی دانشگاه تربیت معلم که نزدیک به ۵ سال از تاسیس آن می گذرد، چون دیگر مراکز کارآفرینی فعالیت ها و خدمات بسیاری را در راستای توسعه فرهنگ کارآفرینی به دانشجویان علاقه مند ارائه نموده است.

دکتر مسعود بوجار - مدیر این مرکز معتقد است رشد کارآفرینی در کشور ما کند بوده و این مقوله باید علمی تر مورد بررسی قرار گیرد. وی معتقد است فعالیت های مراکز کارآفرینی دانشگاه ها باید علمی، دقیق و کارشناسانه باشد زیرا برگزاری کلاس و آموزش های عادی کارآفرینی محدود به دانشگاه نیست بلکه در خارج از دانشگاه نیز وجود دارد. جهت آشنایی بیشتر با فعالیت های مرکز کارآفرینی دانشگاه تربیت معلم با وی به گفت و گو نشستیم. متن این گفت و گو از نظر تان می گذرد:

گفت و گو با دکتر مسعود بوجار - مدیر مرکز کارآفرینی دانشگاه تربیت معلم

بیوگرافی کامل از خود و تاریخچه ای از مرکز کارآفرینی تربیت معلم عنوان نمایند.

در حوزه معاونت پژوهشی مشغول به فعالیت بودم که در سال ۱۳۸۳ طبق حکم ریاست وقت دانشگاه دکتر برخورداری در سمت مدیر مرکز کارآفرینی دانشگاه تربیت معلم برگزیده شدم. مدتی این فعالیت ها را هم زمان عهده دار بودم تا این که بخش کارآفرینی در حوزه ارتباط با صنعت و در معاونت پژوهشی وقت شکل گرفت. پس از مدتی به سبب حجم کاری بالا و با توجه به این که تنها تعداد محدودی از دانشگاه ها دارای مرکز کارآفرینی بودند و امکان فعالیت هم زمان در دو مرکز ارتباط با صنعت و کارآفرینی مقدور نبود، مرکز کارآفرینی مستقل شده و دفتر مجزایی برای آن در نظر گرفته شد. در سال ۱۳۸۴ بنده در سمت مدیر مرکز کارآفرینی دانشگاه تربیت معلم برگزیده و به همراه دو کارشناس مشغول به فعالیت شدم و بخش ارتباط با صنعت به دیگر همکاران محول شد.

با گذشت زمان، معاونت پژوهشی دانشگاه تغییر کرد و با بررسی های فراوان توسط مسئولین وقت تصمیم بر آن شد که مراکز کارآفرینی زیر نظر حوزه ریاست دانشگاه

اداره شود تا با چند حوزه مختلف در تعامل باشد. ما نیز از حوزه پژوهشی به حوزه ریاست در چارت پیشنهادی منتقل شدیم.

در سال نخست بودجه مورد نیاز مرکز توسط دانشگاه تامین می شد ولی بعدها از طرف ستاد کاراد ردیفی برای همان دانشگاه های محدود دارای مرکز کارآفرینی ابلاغ شد. به این ترتیب بودجه مالی ما بر عهده ستاد و زیر نظر ریاست دانشگاه بود به گونه ای که در جلسات ستاد و تدوین سرفصل های فعالیت سالیانه حضور داشتند.

فعالیت ها و عملکردهای مرکز کارآفرینی دانشگاه تربیت معلم چیست؟

از جمله فعالیت های این مرکز می توان به تشکیل تیم های تالیف و ترجمه، بازدید از کارخانجات بزرگ، ارائه دو واحد اختیاری درس کارآفرینی برای دانشکده های گوناگون، فعالیت های کارآفرینانه، سخنرانی کارآفرینان و ملاقات با کارآفرینان برتر، تدوین و ترجمه نشریات و کتب کارآفرینی و نشریات مربوط چون: چاپ ماهنامه و نشریات پیوسته، ترجمه کتب، ارائه بروشورها و آشنایی با کارآفرینان و اطلاع رسانی، که در تمامی حوزه ها مشترک است اشاره نمود.

هم چنین تلاش داریم تا با مشورت با حوزه معاونت دانشجویی و مطابق با تقاضای افراد برای ارائه کالاها و خدمات شخصی و فنی دانشجویان در بازارچه کارآفرینی ولو به شکل بومی فعالیت نماییم تا با ارائه ساز و کارهایی، کارآفرینی را در این مسیر نیز هدایت نماییم. تلاش برای همکاری با واحد جهاد دانشگاهی تحت عنوان واحد همپایی اشتغال و برگزاری کلاس های آموزشی با مدیریت واحد معاونت آموزشی و نظارت دفتر کارآفرینی نیز بخش دیگری از فعالیت های این مرکز است.

از دیگر خدماتی که به واسطه این مرکز ارائه شد راه اندازی ایستگاه های کارآفرینی بود به این ترتیب که در مبادی ایستگاه های دانشجویی شعارهایی با عنوان "زنده باد خلاقیت"، "ایستگاه خلاقیت"، "ایستگاه کارآفرینی" و نصب پوسترهایی از تصاویر کارآفرینان بزرگ در دوران دانشجویی و تشخیص هویت آنان توسط دانشجویان و یا نصب ساعت های بزرگ در محوطه دانشگاه بود که به جای عقربه آن نوشته شده بود "زمان موفقیت" به این معنا که موفقیت در هر لحظه می تواند رخ دهد و نیاز به زمان مشخصی ندارد. این ساعت ها در معابر پر رفت و آمد چون غذاخوری دانشگاه نصب

می شد و به نوعی معرف مرکز کارآفرینی دانشگاه بود.

بسیاری افراد کارآفرینی را مترادف با اشتغالزایی می دانند دیدگاه شما در این ارتباط چیست؟

هر گونه فعالیت مربوط به اشتغالزایی و مشاوره شغلی را نمی توان تنها در قالب یک مرکز کارآفرینی جستجو نمود. افراد به صورت خود جوش خلاقیت های بسیاری را شکل می دهند و لزومی ندارد تنها تمایل به همکاری با این مرکز را داشته باشند.

خوشبختانه اکنون فعالیت های جهاد دانشگاهی نیز به نوعی همین اهداف را دنبال می کند. بودجه ای را در این راستا تامین کرده، وارد حوزه کارآفرینی شده و با توانمندی کامل اساتیدی را جذب و طرح هایی را ارائه نموده اند. هم چنین تعاملات خوبی را با مراکز کارآفرینی داشته و توانسته است به عنوان یک مرکز نسبتاً مستقل با گرایش کارآفرینی در داخل دانشگاه خدماتی چون آموزش کارآفرینی را در دستور کار خود قرار دهد و با استقبال خوبی از جانب دانشجویان روبرو شود.

آیا این مرکز در حوزه آموزش های

فنی و حرفه ای نیز فعالیت دارد؟
در حقیقت آموزش های فنی و حرفه ای در برنامه های این مرکز مغایرت دارد. در پی مذاکراتی با معاون پشتیبانی وقت، بودجه مستقلی برای ارائه خدمات آموزشی فنی و حرفه ای دانشجویان در بازارچه دانشگاه در نظر گرفته شد تا خدمات گوناگون با گرایشات و سلاقی مختلف به دانشجویان ارائه شود هم چنین تلاش شده است تا در آینده ای نزدیک فعالیت های چشم گیری در این راستا صورت گیرد.

آیا دانشجویان صاحب ایده برای رشد و پرورش ایده های خود، به دفتر کار آفرینی و یا مرکز رشد دانشگاه مراجعه می نمایند؟
بله، قاعدتاً باید به مرکز رشد مراجعه نمایند ولی از آن جا که در این دانشگاه مرکز رشد وجود ندارد، مرکز کارآفرینی در برهه ای از زمان تلاش نمود تا مرکز رشدی را در دانشگاه راه اندازی نماید و با توجه به این که مرکز رشد نیازمند راه اندازی تاسیسات ساختمانی - اداری بود این ضوابط قابلیت اجرا نداشت و این فرصت از ما سلب شد. با وجود این که مرکز رشد در دانشگاه وجود نداشت در خصوص راه اندازی آن مراجعات بسیار داشتیم.

حمایت های مالی این مرکز از کارآفرینان به چه شکل است؟
در برهه ای از زمان مراجعاتی برای اخذ وام از بنگاه های زودبازده وجود داشت و افرادی که به دنبال چنین خدماتی بودند به آموزش های کارآفرینی راه یافته و به آنان معرفی نامه هایی اعطا می شد و در نهایت از این طریق به بانک ها معرفی می شدند ولی اطمینان از صرف این وام ها در حوزه کارآفرینی مبهم بود که تلاش نمودیم تا بدون در دست داشتن ارتباط با درس های کارآفرینی، مجوز و یا معرفی نامه ارائه نشود بنابر این تصمیم بر آن شد که به تناسب نیاز افراد پس از مراجعات آنان اقدام به ارائه معرفی نامه نماییم.

با توجه به این که از بدو تاسیس دفتر کارآفرینی در دانشگاه حضور داشتید؛ وضعیت فعلی کارآفرینی در دانشگاه ها را در مقایسه با سال های نخست چگونه ارزیابی می کنید؟

امروز واژه کارآفرینی دیگر با اشتغالزایی اشتباه نمی شود. مراکز کارآفرینی، دانشجویان را جذب نموده، وزارت کار با وزارت آموزش عالی فعالیت های مشترک و حمایتی انجام می دهد و وزارت بهداشت مصوبه های گوناگونی را در خصوص کارآفرینی تصویب

نموده است کار گروه های فعال تشکیل داده است و این همه موجب خرسندی است. تبلیغات در زمینه کارآفرینی گسترش یافته و سئوالاتی چون کارآفرینی چیست و چرا باید بودجه ای به آن اختصاص داده شود و بسیاری سئوالات دیگر که تا پیش از این مطرح بود؛ پاسخ داده شده است. می توان گفت این روزها روزهای خوب برای کارآفرینی است. ساده ترین افرادی که شاید چندان آشنایی با فعالیتهای اجرایی نداشته باشند می توانند در این حوزه مسئولیت پذیر باشند زیرا کارآفرینی در مسیر خود در حرکت است و دانشگاه ها در این مسیر به راه افتاده اند. اوضاع بسیار مناسب است اگرچه که مشکلاتی نیز در این میان وجود دارد. جالب است بدانید بارها از اینجانب سئوال شده است که چرا در سمت عضو هیات علمی به جای نگارش مقالات علمی در دفتر کارآفرینی وقت میگذارم؟ در پاسخ باید گفت کارآفرینی بیش از هر مسئولیت دیگری در دانشگاه به ما شور و نشاط می دهد و همین امر موجب شده است تا در این حوزه باقی مانده و انتقادات وارده و کمبودها را پذیرا باشیم.

آیا دفتر کارآفرینی دانشگاه تربیت معلم با سازمان ها، نهادها و تشکل های صنفی تعاملاتی دارد؟

در داخل دانشگاه نهادهایی چون بنیاد شاهد و یا انجمن های دانشجویی وجود دارند ولی بنده اعتقاد دارم تا زمانی که کارآفرینی به هويت واقعی خود دست نیافته است، نباید در ارتباط تنگاتنگ با نهادهای باسابقه در دانشگاه قرار گیرد. طی تعاملاتی با وزارت کار، تلاش داریم تا از تجربیات کارآفرینان بهره گیریم به عنوان مثال وزارت کار در شکل گیری دانشکده کارآفرینی در دانشگاه تهران تلاش بسیار داشت ما نیز در انتظار بودیم تا این ساز و کارها توسط خود وزارت خانه ها شکل گیرد ولی متأسفانه فرصت های مناسبی برای تعاملات ما با این گونه نهادها ایجاد نشد مضاف براین که در حال حاضر بسیاری از این روابط، قانون مند و ضابطه مدار شده است. به این ترتیب شاید مراکز دیگر همکاری های بسیاری با وزارت کار داشته، بودجه اخذ کرده و طرح ارائه کرده باشند ولی این مرکز چنین ارتباطاتی را تجربه نکرده است.

مهمترین موانع موجود در رشد کارآفرینی در داخل کشور چیست؟
تورم و شرایط اقتصادی موجود مانع بسیار مهمی به شمار می رود و کارآفرینان علیرغم تمام خطر پذیری با این شرایط روبرو هستند و این مانع جدی در توسعه کارآفرینی و

در برهه ای از زمان مراجعاتی برای اخذ وام از بنگاه های زودبازده وجود داشت و افرادی که به دنبال چنین خدماتی بودند به آموزش های کارآفرینی راه یافته و به آنان معرفی نامه هایی اعطا می شد و در نهایت از این طریق به بانک ها معرفی می شدند ولی اطمینان از صرف این وام ها در حوزه کارآفرینی مبهم بود

فرهنگ کارآفرینی به شمار می آید. هم چنین اقتصاد تهاجمی کشور چین در اکثر نقاط دنیا هم کارآفرینان و هم تولید کنندگان را تحت تاثیر قرار داده است. کارآفرینان چگونه می توانند محصولی تولید نمایند که به شکل قانونی و غیر قانونی با واردات بی رويه از کشور چین قابل رقابت باشد. علاوه بر مشکلات اقتصاد داخلی، بحران موجود در اقتصاد خارجی نیز کارآفرینان را تهدید می کند اگرچه در دیگر کشورها نیز کارآفرینان فعالیت می کنند ولی آنان با آگاهی کامل و حمایتی خاص در آن حوزه ها مشغول به کار شده اند.

به اعتقاد شما، فرهنگ کارآفرینی تا چه اندازه در کشور ما شکل گرفته است؟

فرهنگ کارآفرینی مولودی است که تکامل خواهد یافت. باید توجه داشت که هر رفتاری متناسب با موقعیت موجود ارزیابی می شود. فرهنگ کارآفرینی در کشور ما رشد قابل ملاحظه ای داشته است اگرچه سرعت رشد آن در مقایسه با دیگر کشورها چندان چشم گیر نیست. معرفی کارآفرینی امروزه در برنامه های تلویزیونی، مدارس، ادارات و حتی زندان ها نیز راه یافته است و در برخی موارد شاهد هستیم تبلیغات در حوزه کارآفرینی توانسته است بسیاری مشکلات را مرتفع گرداند و حتی در ارائه تسهیلات نیز عنوان کارآفرینی چون بانک کارآفرین و بیمه کارآفرین وجود دارد و این ها همه نشان دهنده جایگاه رفیع کارآفرینی در کشور است و نشان می دهد این فرهنگ اگرچه که به بلوغ کامل نرسیده است ولی دوران کودکی خود را پشت سر گذراده است.

نقش سازمان ها و ارگان ها را تا چه اندازه در گسترش فرهنگ کارآفرینی موثر می دانید؟

بخشی از فعالیت هایی که سازمان ها ملزم به انجام آن شده اند، آیین نامه ای و ابلاغی

است. بدین ترتیب که برخی افراد خود بر نحوه اجرای آن واقف نیستند به عنوان مثال در حال حاضر ده ها مجموعه شکل گرفته است که پتانسیل لازم در آنها وجود ندارد و در بسیاری موارد انتظار می رود بنیادهای قدرتمند تری حضور داشته و به عنوان کارگزاران در سازمان ها متولی شوند و با برنامه ای دقیق، حساب شده و علمی پیش رفته و رشد و توسعه یابند.

در اکثر گفت و گوها کارآفرینان به مشکلاتی در حوزه ی قوانین و مقررات از جمله قانون مالکیت فکری اشاره می کنند. به عقیده شما برای رفع این مشکلات چه سیاست هایی باید اتخاذ شود؟

مالکیت فکری در حوزه کارآفرینی بسیار با اهمیت است کارآفرینان باید از تملک دستاوردهای خود اطمینان داشته باشند خلاف این امر سبب یاس و ناامیدی در بین کارآفرینان خواهد شد با وجود حرکتیهای ارزنده دستگاه قضائی و نهادهای مسئول هنوز کارآفرینان از این که برخی اوقات مشکلات آنان پیگیری نمی شود گله مند هستند. برای رفع این گله مندی همکاری مراکز قانونی یقیناً اثر بخش خواهد بود. خوشبختانه در سال های اخیر رشد کمی و کیفی قابل توجهی در ساز و کارهای مدنی و قانونی مالکیت فکری انجام شده است.

به برنامه های آتی این مرکز اشاره نمایید.

قصد داریم تا در مجموعه بزرگتری که ستاد کارآفرینی خوانده می شود؛ حضور داشته باشیم و ضمن هماهنگی با این مجموعه ها فعالیت های کارآفرینی را با شرایط دانشگاه خود هماهنگ کنیم.

در نظر داریم تا استخری را جهت پرورش ماهی راه اندازی کنیم. هم چنین مقدمات لازم برای پرورش زعفران را نیز برای دانشجویانی که در اندیشه تولید و راه اندازی کسب و کاری هستند در نظر داریم. پیشنهادی برای نام گذاری یکی از خیابانهای داخل دانشگاه بنام کارآفرینی را برای انعکاس فرهنگ کارآفرینی ارائه دهیم.

در صورتی که در این سمت باقی بمانم جهت شکل گیری مرکز رشد در دانشگاه تلاش خواهیم نمود.

در نهایت این که کلاس ها و آموزش های کارآفرینی در خارج از دانشگاه نیز وجود دارد، پس دانشگاه باید علمی تر و کارشناسانه تر عمل نموده و تلاش کنیم تا دانشگاه به سمتی حرکت کند که رشته کارآفرینی و مراکز رشد شکل جدی تری به خود گیرند.